

кандидат філологічних наук,
доцент кафедри технічного
перекладу
Львівського державного
університету
безпеки життєдіяльності

ФРЕЙМ ЯК ОДИНИЦЯ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ГРАМАТИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ В ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ

Постановка проблеми в загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Дослідження проведено в межах подальшого розроблення когнітивної моделі перекладу та присвячене проблематиці виокремлення одиниці репрезентації граматичного значення мовного елемента з позиції когнітивного підходу до перекладацької діяльності.

Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить, що одиницею перекладу визнається концепт як дискретна одиниця мови мислення (наприклад, дисертаційні дослідження О. Мінченкова, Т. Фесенко). Водночас у низці лінгвістичних праць (наприклад, у наукових розвідках М. Мінського, І. Ремхе, Є. Масленнікової) йдеться про необхідність виокремлення фрейма як одиниці перекладу та представлення перекладацької діяльності як процесу віднаходження відповідного фрейма в цільовій мові й заповнення терміналів даними згідно з їхніми «завданнями відсутності». Щоправда, застосування такої моделі перекладу науковці ілюструють на прикладах вибору семантичного наповнення тексту перекладу. Проте фреймовий підхід є доцільним і під час граматичного структурування цільового повідомлення, про що свідчить дисертаційне дослідження К. Кулакової, проведене на прикладі вибору видової форми дієслова в науковому тексті; а розвідки лінгвістів-когнітологів, зокрема, О. Кубрякової та С. Жаботинської, доводять раціональність і необхідність залучення теорії фреймів до аналізу граматичних категорій. Тому, опираючись на вищезгадані дослідження, вважаємо, що існують ґрунтовні підстави розглядати фрейм як одиницю репрезентації значень вихідних граматичних структур у цільовому повідомленні. Проте, незважаючи на очевидність вибору одиниці перекладу, у науковій літературі простежується відсутність розвідок, які б обґрунтовували доцільність і необхідність такого вибору, що й зумовило **актуальність** теми пропонованого дослідження. **Мета** статті полягає в обґрунтуванні вибору фрейма як одиниці репрезентації значення вихідного граматичного елемента в цільовому тексті.

Виклад основного матеріалу дослідження. У трактуванні американського вченого та творця теорії фреймів Марвіна Мінського «фрейм» (від англ. *frame* – «каркас, будова, структура, рамка») – це структура, модель, яка репрезентує стереотипні, типізовані ситуації у свідомості людини [15, с. 212]. Вчений зображував фрейм у вигляді сітки, що складається з вузлів і зв'язків між ними. Вузли верхніх рівнів фрейма вже заповнені даними, що відповідають певній ситуації. Вузол найвищого рівня, зазвичай, наповнений назвою ситуації: зоровим образом (наприклад, *куб*) чи назвою дії (наприклад, *прибирання кімнати*). Вузли нижніх рівнів – термінали (*terminals*) – не містять даних, проте встановлені вимоги щодо даних, які можуть заповнити такі термінали. Такі вимоги автор називає “*default assignments*” [15, с. 214] (у перекладі – «завдання відсутності»; або значення «за замовчуванням» [10, с. 188]). Наприклад, завданням терміналу може бути особа, предмет відповідного розміру, елементарна дія або «вказівник» на інший фрейм.

Виокремлення фрейма з-поміж інших когнітивних структур як оптимальної одиниці для аналізу граматичного значення та для репрезентації його засобами іншої мови під час перекладу є не випадковим. Насамперед, це зумовлено появою та поширенням у когнітивній лінгвістиці думки про доцільність розгляду граматичної категорії з позиції теорії прототипів [11, с. 310; 7, с. 30], запропонованої психологом Е. Рош [16, с. 195]. В її трактуванні прототип – це «найкращий» представник категорії, тобто такий її член, який першим спадає на думку та слугує основою для пояснення решти членів категорії. Прототип є центром, навколо якого групуються інші члени категорії, утворюючи периферію за принципом «сімейної подібності» із «кращим» представником: чим більше рис прототипу має певний член, тим ближче він розташований до центру, і навпаки. Запозичивши термін із психології, лінгвісти розглядають прототип як концепт, що лежить в основі формування категорії та визначає її зміст, тобто концепт категорії чи його елемента. Основні характеристики концепту вважаються основними характеристиками категорії, наявність яких і визначає належність мовних одиниць до певної категорії [2, с. 32].

Оскільки граматичний концепт цілковито проявляється в дискурсі, то його опис не може обмежуватися статичною функцією, а потребує врахування і його динамічної сутності, тобто реалізації в мовленні. Поєднання пізнавально-відображеної та комунікативної функцій мовної одиниці утворює, за визначенням О. Кубрякової, так званий «категоріальний фільтр» [11, с. 219], згідно з яким встановлюється належність мовного елемента до тієї чи іншої граматичної категорії. На думку С. Жаботинської [6, с. 15–16], таким «фільтром» є не що інше, як фрейм – статичний і динамічний. Нагадаємо, що фрейми, які використовуються в метамовних описах як певні класифікаційні моделі, що відображають принципи організації мовної системи, дістали назву класифікаційних, на протигагу ситуаційним фреймам, що відображають немовне (повсякденне) знання [3, с. 14]. Отже, щоб проаналізувати граматичний концепт, необхідно змоделювати класифікаційний фрейм, що визначає цей концепт [2, с. 32]. На відміну від терміна «концепт», який може виражати будь-яку одиницю знань, зокрема й неструктуровану

(на кшталт, цілісний образ, поняття чи гештальт), «фрейм» використовується тільки для структурованих концептів – власне фреймів, схем, сценаріїв. Інакше кажучи, фрейм – це завжди структурована одиниця знань, в якій виокремлюються певні компоненти та відношення між ними; це когнітивна модель, що передає знання про повторювану, типову ситуацію [2, с. 29]. Стереотипність ситуації, про яку говорить засновник фреймової теорії М. Мінський [17, с. 212], на гадку вчених, забезпечується фіксованим набором вузлів, які й визначають таку ситуацію.

Спосіб концептуалізації світу морфологічними категоріями також свідчить про доцільність вибору класифікаційного фрейма як основи для вивчення певного граматичного концепту та його відтворення мовою перекладу. Йдеться про те, що морфологічна категорія концептуалізує навколишній світ у межах заданих параметрів, допускаючи варіативність лише в рамках змісту таких параметрів, а не у факультативності/обов’язковості їх вираження. Так, вживання присвійного займенника замість означеного артикля в реченні *He put the money into the pocket* → *He put the money into his pocket* свідчить не про факультативність вираження відповідного граматичного значення чи про використання лексичної одиниці у своїй первинній (номінативній) функції, а, ймовірно, про набуття займенником граматичного значення означеності [3, с. 14]. Інакше кажучи, у поданому прикладі «завдання відсутності» вузла класифікаційного фрейма категорії детермінації встановлюють вимоги щодо його обов’язкового заповнення мовним елементом зі значенням означеності, що зумовлює вживання в реченні означеного артикля. Саме такі вимоги зумовлюють часткову десемантизацію присвійного займенника в разі його використання в реченні замість артикля. Під час перекладу згаданого речення українською чи російською мовою варто пам’ятати, що «завдання відсутності» вузла фрейма таких мов є нульовий детермінатив, тому заповнення його присвійним займенником надає цільовому реченню додаткового змісту: *Він поклав гроші у свою кишеню* (тобто привласнив чужі гроші). Як помітно, рішення щодо доцільності/недоцільності перекладу англійського займенника українською/російською мовами приймається на основі зіставлення вихідного та цільових класифікаційних фреймів і врахування «завдань відсутності» вузлів цільових фреймів.

Результативність застосування прийому фреймового аналізу простежується не лише під час репрезентації морфологічних категорій, а й під час синтаксичного структурування цільового повідомлення. Наприклад, під час перекладу англійських буттєвих речень із ввідним “there” українською мовою тлумач, сприйнявши згадану структуру та проаналізувавши її граматичний концепт, вибирає одну з конструкцій цільової мови, в якій актуалізується аналогічне граматичне значення, а саме: вказівка на існування чи відсутність референта, на його місцезнаходження в просторі та часі. Вибравши екзистенціальне речення як перекладацький еквівалент, медіатор здійснює граматичне структурування цільового повідомлення методом заповнення «завдань відсутності» вузлів вибраної ним рамки-відповідника.

Оскільки буттєвий об’єкт не може мислитися поза простором і часом, то семантичні конкретизатори, що визначають просторову та часову характеристики відношень існування, є важливими компонентами семантичної структури буттєвого речення. Інакше кажучи, вказівка на місце та час існування референта становить «завдання відсутності» терміналів фреймової структури цього речення. Навіть якщо розповідь розпочинається з нерозчленованого висловлювання *Жив-був один чоловік...*, то мовець подумки локалізує референт у просторі та часі [1, с. 63]. У зв’язку із цим лінгвісти стверджують, що обставина часу чи місця все-таки імпліцитно присутня – (*Деся/колись*) *жив-був один чоловік...* Наявність зазначених вузлів у фреймі може впливати на синтаксичне наповнення цільового повідомлення, що проявляється у введенні чи опущенні граматичних обставин місця та часу. Наприклад, можливість домислити просторові межі буття об’єкта з контексту дає підстави українському тлумачу опустити обставину місця “in the air” (*у повітрі*) (див. нижче приклад 1) чи ввести обставину «там» (тобто у *Ла-Гранхе*) (див. нижче приклад 2) у текст перекладу, пор.: 1. “*There was a smell of stale vegetables in the air*” [25, с. 47]. – «*Чути було дух прілих овочів*» [19, с. 41]; 2. “*They say this in La Granja?*” – “*Yes, hombre. I had forgotten it. But there is always much talk of offensives*” [24, с. 113] – «*Так говорили в Ла-Гранхе?*» – «*Але про наступ там завжди ходять усілякі чутки*» [22, с. 212].

Вибір цільової синтаксичної конструкції в згаданих вище прикладах був здійснений з опертям на граматичний концепт вихідної структури, що виявляється можливим завдяки тому, що згаданий концепт у мовах оригіналу та перекладу реалізується у формальних засобах, які виступають перекладацькими відповідниками. Про наявність у двох мовах однотипного відповідника, що дозволяє максимально повно передати граматичне значення мовної одиниці, говорять у випадках збігу принципів виокремлення певної граматичної категорії [8, с. 176]. Використовуючи термінологію функціональної граматики, у таких випадках функціонально-семантичні поля вихідної та цільової мов, в основі яких лежить згадана категорія, мають подібну структуру. Тому якщо поля мов оригіналу та перекладу мають неоднакову структуру, здійснити правильний вибір граматичної форми в перекладі, орієнтуючись на граматичний концепт, неможливо.

Як відомо, до різноструктурних полів належить поле аспектуальності: у слов’янських мовах центром цього поля є категорія виду, а в германських мовах (у зв’язку з відсутністю в них такої категорії та, відповідно, формальних засобів її вираження) центральну роль відіграють різні лексико-граматичні засоби [9, с. 160]. У зв’язку із цим, під час вибору видової форми цільового буттєвого дієслова-присудка, зокрема й у випадку вживання вихідного дієслова в часовій формі групи Indefinite, необхідно скористатися іншою перекладацькою схемою. У таких випадках К. Кулакова [12, с. 11] пропонує, застосовуючи прийом фреймового аналізу, звести семантичний контекст вихідного повідомлення до однієї з типових, притаманних цільовій мові категоріальних ситуацій і здійснити вибір видової форми дієслова згідно з вимогами формального вираження такої ситуації у висловлюванні (або, інакше кажучи, згідно з вимогами вузла цієї цільової рамки).

Нагадаємо, що поняття «категоріальна ситуація» введено російським лінгвістом О. Бондарком на позначення типової змістової структури, що базується на певній семантичній категорії та на утвореному нею функціонально-семантичному полі, і є одним з аспектів загальної ситуації, що передається висловлюванням, однією з його категоріальних характеристик (наприклад, аспектуальною, темпоральною, модальною, вокативною тощо) [4, с. 12]. Лінгвіст зазначає, що це поняття охоплює не лише змістові структури, закріплені виключно за певною граматичною формою часу, способу тощо, а й структури, пов'язані з різними типами висловлювань – буттєві, посесивні, компаративні тощо. Поняття семантичної категорії в граматиці О. Бондарко розуміє як основні інваріантні категоріальні ознаки, що виступають у тих чи інших варіантах у мовних значеннях, виражених різними засобами (морфологічними, синтаксичними, лексичними, комбінованими) [4, с. 12]. У своїй праці він вказує на взаємозумовленість і взаємозв'язок між функціонально-семантичним полем і семантичною категорією, яка його утворює, та категоріальною ситуацією: з одного боку, функціонально-семантичне поле репрезентується в мовленні через категоріальні ситуації, з другого боку, опис семантики і структури певного функціонально-семантичного поля здійснюється на основі дослідження типових категоріальних ситуацій.

Трактування, яке дає лінгвіст терміну «семантична категорія», збігається із суттю поняття граматичного концепту. Поняття «категоріальна ситуація» та «класифікаційний фрейм» також відображають подібні явища: обидва терміни слугують для позначення результату конкретної реалізації семантичної категорії / граматичного концепту в мовленні і є засобом вивчення категорії / концепту. Сказане ще раз підтверджує слова М. Болдирьова про те, що когнітивна лінгвістика не виникла на «пустому місці» і що багато питань, порушених у розвідках лінгвістів-когнітологів, розглядали мовознавці й раніше [2, с. 19].

Отже, якщо граматичний концепт (семантична категорія) не репрезентована у вихідній мові, на відміну від цільової, граматичними засобами, то під час перекладу варто орієнтуватися на вимоги вузлів цільового класифікаційного фрейма (категоріальної ситуації), який можна виокремити на основі семантичного контексту. Приміром, для здійснення правильного вибору видової форми українського/російського дієслова суттєвим є визначення аспектуального значення англійського висловлювання і виявлення типу аспектуальної ситуації. Наприклад, у наведеному нижче прикладі перекладу екзистенціального речення факт існування референта “explosion” (*вибух*) зображено як цілісну дію. Внутрішня граничність такої дії (що є ознакою цілісності) у поданому контексті реалізується в зображенні низки послідовних подій, що змінюють одна одну. Те, що функція зображення дії в її цілісності належить виключно доконаному виду [5, с. 235–236], зумовлює вибір саме цієї видової форми в цільових текстах, пор.: “*Then there were the hammering explosions past his ears and the gun barrel hot against his shoulder*” [24, с. 349]. – «У цю мить коло його вуха **загриміли** постріли <...>» [22, с. 392].

Протилежні вимоги вузлів містить фрейм аспектуальної ситуації постійно процесуальної ознаки. У таких змістових структурах дія зображується як така, що здійснюється не в певний проміжок часу, а постійно; вона не повторюється, не переривається, а повністю заповнює собою той часовий період, який охоплює [5, с. 245]. «Завданням відсутності» вузла цієї рамки є недоконаний вид дієслова, що й визначає вибір відповідної видової форми цільового буттєвого дієслова-присудка в перекладі, пор.: “*There were great stables, where a dozen grooms and boys held forth, rows of vine-clad servants’ cottages, an endless and orderly array of outhouses, long grape arbors, green pastures, orchards, and berry patches*” [26, с. 36]. – «Там **були** великі *стайні*, де поралися з десятком конюхів та їх помічників, **тяглись** ряди *котеджів для служби*, що їх чисто пообплітав в’юнкий виноград, та сила-силенна *всього іншого надвірного будівля, що **стояло**, наче вишикуване на бойовий лад <...>*» [20, с. 143].

Низка типів аспектуальних ситуацій допускають конкуренцію видів, тобто взаємозаміну видових форм, що не супроводжується зміною основного змісту висловлювання; змінюються лише відтінки вираження цього змісту. Однією з таких ситуацій є контексти, в яких виражається потенційна можливість/неможливість здійснення дії безвідносно до часового проміжку. У згаданих змістових структурах недоконаний вид дієслова-присудка виражає потенційну дію на основі необмеженої та невизначеної кратності; а доконаний вид відображає постійно можливе здійснення дії на прикладі одного із завжди можливих фактів її здійснення [5, с. 251]. Оскільки вимогами вузлів такого типу аспектуальної ситуації є обидві видові форми, то вибір виду дієслова залежить від сприйняття цієї ситуації перекладачем. Наприклад, у наведеному нижче контексті тлумач обрав граматичну форму теперішнього недоконаного виду дієслова-присудка (*знаходяться*), яка може бути замінена без зміни змісту повідомлення на форму майбутнього доконаного (*знайдуться*): “*Like all such quarrels it led to nothing except a wound which easily heals. There are places for so many different wounds before we find ourselves breaking an old scab*” [23, с. 102]. – «Такі *спірки ні до чого не призводять, після них зостаються крихітні ранки, що миттю гояться. Міця для нових ран завжди **знаходяться**, щойно ми здираємо старі болячки*» [17, с. 86]. Для згаданих цільових контекстів характерна заміна дієслова на сполучення на кшталт «*може/не може/ можливо/неможливо + інфінітив*». Така трансформація іноді використовується медіаторами під час перекладу, наприклад: “*There are always ways*” [18, с. 131]. – «Завжди **можна знайти вихід**» [23, с. 106]. Як бачимо, у наведених прикладах простежується конкуренція дієслівних форм: в українському перекладі вжито майбутній доконаний.

Аналізуючи проблему відтворення значень граматичних елементів першотвору, неможливо не погодитися зі словами Л. Макарової про те, що відтворення значень граматичних елементів вихідного тексту є вторинним аспектом структурування художнього тексту в перекладі. Здійснюючи граматичні трансформації, тлумач підпорядковує породження цільового тексту образно-естетичній домінанті твору [13, с. 90]. Тому навіть за на-

явності однотипних граматичних відповідників у двох мовах медіатори не завжди використовують їх у своїх перекладах. Для ілюстрації наведемо приклад синтаксичної трансформації англійського буттєвого речення із ввідним “there” в українському та російському перекладах: “*She’d say no, and there’s no direct way of finding out*” [27, с. 185]. – «Вона відповіла б «ні», і всі прями шляхи до правди були б відізані» [21, с. 176]. У поданому нижче прикладі український тлумач, відтворив структуру буттєвого речення в цільовій мові: “*Then there was the newspaper storiette. He knew that he could write better ones than were published*” [25, с. 220]. – «Лушались це газетні фейлетони» [19, с. 169].

Висновки та перспективи подальших досліджень. Вивчення наукових розвідок лінгвістів-когнітологів і аналіз фактичного матеріалу дають підстави вважати класифікаційний фрейм одиницею відтворення граматичного значення вихідної мовної одиниці в цільовому тексті. Граматичне структурування цільового повідомлення здійснюється методом моделювання класифікаційного фрейма на основі вихідного тексту, віднаходження відповідної цільової рамки та заповнення «завдань відсутності» її вузлів. Відтворення граматичного концепту тексту оригіналу засобами цільової мови в разі відсутності в обох мовах однотипного відповідника є неможливим або може зумовлювати перекладацьку помилку.

Моделювання класифікаційного фрейма, за словами О. Селіванової, «орієнтоване на реконструкцію віртуальної колективної свідомості носіїв мови», результати їхньої пізнавальної діяльності [14, с. 370]. Проте когнітивна галузь мовознавства, як зазначає лінгвіст, отримує ще один вектор дослідження, який пов’язаний із вивченням індивідуальних особливостей когніції людини й використання нею природної мови. Тому когнітивна лінгвістика тлумача становить перспективу подальших досліджень, адже концептуальна система перекладача та його мовна індивідуальність не можуть не впливати на процес породження тексту цільовою мовою, зокрема й на вибір граматичних форм.

Література:

1. Балли Ш. Общая лингвистика и вопросы французского языка / Шарль Балли ; пер. с франц. Е. Вентцель, Т. Вентцель. – М. : Изд-во иностранной литературы, 1955. – 416 с.
2. Болдырев Н. Концептуальное пространство когнитивной лингвистики / Н. Болдырев // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2004. – № 1. – С. 18–36.
3. Болдырев Н. Языковые категории как формат знания / Н. Болдырев // Вопросы когнитивной лингвистики. – 2006. – № 2. – С. 5–22.
4. Бондарко А. Введение. Основания функциональной грамматики / А. Бондарко // Теория функциональной грамматики : Введение. Аспектуальность. Временная локализованность. Таксис. – Л. : Наука, 1987. – С. 5–39.
5. Бондарко А. Теория морфологических категорий и аспектологические исследования / А. Бондарко. – М. : Языки славянских культур, 2005. – 624 с. – (Studia Philologica).
6. Жаботинская С. Концептуальная модель частеречных систем : фрейм и скрипт / С. Жаботинская // Когнитивные аспекты языковой категоризации : [сб. науч. работ]. – Рязань : Рязанский гос. пед. ун-т им. С.А. Есенина, 2000. – С. 15–21.
7. Жаботинская С. Лексико-грамматические разряды английских существительных : лингвокогнитивная трактовка / С. Жаботинская // Науковий вісник Волинського національного університету імені Лесі Українки. – 2011. – № 3. – Ч. 2. – С. 28–36.
8. Комиссаров В. Современное переводоведение : [учебное пособие] / В. Комиссаров. – 2-е изд., испр. – М. : Р. Валент, 2011. – 408 с.
9. Кочерган М. Загальне мовознавство : [підручник] / М. Кочерган. – 2-е вид., випр., допов. – К. : Видавн. центр «Академія», 2006. – 464 с.
10. Краткий словарь когнитивных терминов / под ред. Е. Кубряковой. – М. : Филол. ф-т МГУ им. М.В. Ломоносова, 1997. – 245 с.
11. Кубрякова Е. Язык и знание: На пути получения знаний о языке : Части речи с когнитивной точки зрения. Роль языка в познании мира / Е. Кубрякова. – М. : Языки славянской культуры, 2004. – 560 с.
12. Кулакова К. Грамматическая категория в аспекте фреймового анализа : автореф. дисс. ... канд. филол. наук : спец. 10.02.21 «Прикладная и математическая лингвистика» / К. Кулакова. – СПб., 2004. – 19 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://cheloveknauka.com/grammaticeskaya-kategoriya-v-aspekte-freymovogo-analiza#ixzz3xh2z185W>.
13. Макарова Л. Коммуникативно-прагматические аспекты художественного перевода : дисс. ... д. филол. наук : спец. 10.02.20 «Сравнительно-историческое, типологическое и сопоставительное языкознание» / Л. Макарова. – М., 2006. – 364 с. [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.dslib.net/sravnit-jazykoved/kommunikativno-pragmaticeskije-aspekty-hudozhestvennogo-perevoda.html>.
14. Селіванова О. Сучасна лінгвістика: напрями та проблеми : [підручник] / О. Селіванова. – Полтава : Довкілля-К, 2008. – 712 с.
15. Minsky M. A framework for Representing Knowledge / Marvin Minsky // The Psychology of Computer Vision. – N. Y. : McGraw-Hill, 1975. – P. 211–277.
16. Rosch E. Congitive Representations of Semantic Categories / E. Rosch // Journal of Experimental Psychology. – 104 (3). – 1975. – P. 192–233. [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://philpapers.org/rec/ROSCRO>.

Джерела ілюстративного матеріалу:

17. Грін Г. Комедіанти / Г. Грін ; пер. з англ. П. Шарандака. – К. : Радянський письменник, 1969. – 270 с.
18. Грін Г. Тихий американець; Наш резидент у Гавані : [романи] / Г. Грін ; пер. з англ. І. Коваленка, П. Шарандака. – Київ : Вища школа, 1984. – 352 с.
19. Лондон Дж. Мартін Іден : [роман] / Джек Лондон ; пер. з англ. М. Рядової. – К. : Молодь, 1973. – 336 с.
20. Лондон Дж. Твори : у 12-ти т. / Джек Лондон ; пер. з англ. – К. : Дніпро, 1969. – Т. 2. – 466 с.
21. Сноу Ч.П. Смерть під вітрилами : [роман] / Ч.П. Сноу ; пер. з англ. І. Галинської, М. Пінчевського. – Київ : Дніпро, 1965. – 240 с.
22. Хемінгуей Е. Фіеста; По кому подзвін : [романи] / Е. Хемінгуей ; пер. з англ. М. Пінчевського. – Київ : Вища школа, 1985. – 520 с.
23. Greene G. The Quiet American / G. Greene. – Moscow : Foreign Languages Publishing House, 1963. – 228 p.
24. Hemingway E. For Whom the Bell Tolls / E. Hemingway. – Moscow : Progress Publishers, 1981. – 560 p.
25. London J. Martin Eden / Jack London. – Moscow : Foreign Languages Publishing House, 1953. – 434 p.
26. London J. The Call of the Wild / Jack London. – N. Y. : Pocket Books, Inc., 1959. – 102 p.
27. Snow C.P. Death under Sail / C.P. Snow – New York : Avon Classic Crime Collection, 1970. – 240 p.

Анотація

**М. ОНИЩУК. ФРЕЙМ ЯК ОДИНИЦЯ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ ГРАМАТИЧНОГО ЗНАЧЕННЯ
В ПЕРЕКЛАДІ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ**

У статті досліджуються особливості репрезентації граматичного значення з когнітивних позицій на прикладі перекладного матеріалу. Основна увага зосереджена на розгляді способів репрезентації значень вихідних граматичних структур в англо-українському напрямі перекладу. Розглянуто доцільність фреймового підходу під час граматичного структурування цільового повідомлення на матеріалі двох неспоріднених мов.

Ключові слова: граматичне значення, художній текст, цільове повідомлення, фрейм.

Аннотация

**М. ОНИЩУК. ФРЕЙМ КАК ЕДИНИЦА РЕПРЕЗЕНТАЦИИ ГРАММАТИЧЕСКОГО ЗНАЧЕНИЯ
В ПЕРЕВОДЕ ХУДОЖЕСТВЕННОГО ТЕКСТА**

В статье исследуются особенности репрезентации грамматического значения с когнитивных позиций на примере переводного материала. Основное внимание сосредоточено на рассмотрении способов репрезентации значений исходных грамматических структур в англо-украинском переводе. Рассмотрена целесообразность фреймового подхода при грамматическом структурировании целевого сообщения на материале двух неродственных языков.

Ключевые слова: грамматическое значение, художественный текст, целевое сообщение, фрейм.

Summary

**M. ONYSHCHUK. FRAME AS A UNIT OF GRAMMATICAL MEANING REPRESENTATION
IN A FICTION TEXT TRANSLATION**

The article examines the peculiarities of the representation of grammatical meaning from cognitive positions based on a fiction text translation. Main attention is focused on considering ways of discussing representation modes of grammatical structures in English-Ukrainian translation way. The applicability of a frame approach during the grammatical structuring of the target message on the material of two non-related languages is reviewed.

Key words: fiction text, frame, grammatical meaning, target message.